

Αλγόριθμοι και Πολυπλοκότητα

N. M. Μισυρλής

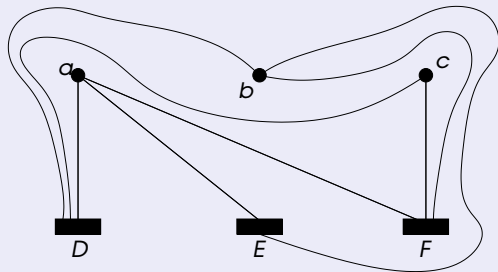
Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών,
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παραδείγματα γράφων

- Ηλεκτρικά κυκλώματα
- Δίκτυα μεταφορών
  - ▶ Σιδηροδρομικά
  - ▶ Οδικά
  - ▶ Αεροπορικά
- Δίκτυα Υπολογιστών
- Χρονοπρογραμματισμός εργασιών
- Διάγραμμα διαδοχής εργασιών στη διαχείριση προγραμμάτων
- Αναπαράσταση συνδέσεων και δυνατότητες διάσχισης.

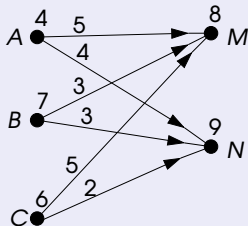
Παράδειγμα 1

- Το πρόβλημα: Μπορούμε να τοποθετήσουμε (πάνω στο επίπεδο) τις 3 κατοικίες, τα 3 εργοστάσια και τις τροφοδοσίες, έτσι ώστε δυο τροφοδοσίες να μην τέμνονται εκτός των άκρων τους;

Παράδειγμα 2

- Το πρόβλημα: *Να καθοριστεί ποιο εργοστάσιο θα πρέπει να στείλει σε ποιο κέντρο, έτσι ώστε το συνολικό κόστος μεταφοράς να είναι ελάχιστο.*

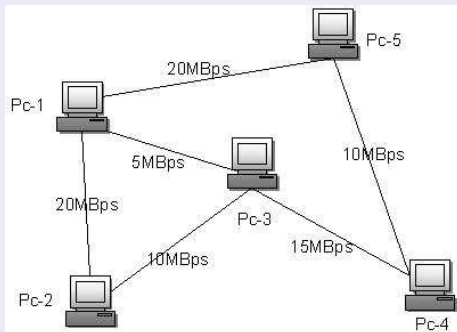
Σχήμα: Δίκτυο Μεταφορών

Παράδειγμα 3

- Το πρόβλημα : Πώς θα δρομολογήσουμε τις παρακάτω ποσότητες δεδομένων:
  - ▶ 7MBps από το $pc - 1$ στο $pc - 4$
  - ▶ 6MBps από το $pc - 3$ στο $pc - 5$
  - ▶ 10MBps από το $pc - 2$ στο $pc - 3$
  - ▶ 5MBps από το $pc - 4$ στο $pc - 1$

έτσι ώστε να μεταφερθούν όλα τα δεδομένα χωρίς να παραβιαστεί η χωρητικότητα των ακμών;

Παράδειγμα 3

Σχήμα: Δίκτυο Τηλεπικοινωνιών

Ορισμοί

- Τυπικά γράφος είναι μια δομή που αποτελείται από ένα σύνολο κόμβων (nodes) που συνδέονται μεταξύ τους με ένα σύνολο ακμών (edges). Ένας γράφος συμβολίζεται ως $G = (V, E)$, όπου V και E είναι τα σύνολα των κόμβων και των κορυφών αντίστοιχα.
- Ένας γράφος $G = (V, E)$ δίνεται από ένα σύνολο κόμβων V και από ένα υποσύνολο E του καρτεσιανού γινομένου $V \times V$, ονομαζόμενο σύνολο ακμών του G .
- Το πλήθος των κορυφών $n = |V|$ και το πλήθος των ακμών $m = |E|$.

Ορισμοί

- Το πλήθος n των κορυφών του γράφου ονομάζεται *τάξη* του γράφου.
- *Πυκνότητα* ενός γράφου ορίζεται το πηλίκο $\rho(G) = \frac{|E|}{n^2}$
- Μία ακμή με ταυτόσημα τερματικά σημεία ονομάζεται *βρόχος*. Δύο ή περισσότερες ακμές που ενώνουν το ίδιο ζεύγος κορυφών ονομάζονται *παράλληλες*. Κάθε γράφος χωρίς βρόγχους ή παράλληλες ακμές ονομάζεται *απλός γράφος*.

Κατευθυνόμενοι γράφοι

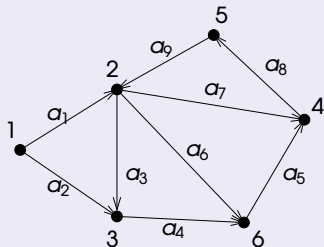
- Κατευθυνόμενος γράφος (directed graph) ονομάζεται ένας γράφος $G = (X, U)$, που αποτελείται από ένα μη κενό σύνολο κορυφών X και ένα σύνολο U από διατεταγμένα (κατευθυνόμενα) ζεύγη κορυφών, που ονομάζονται κατευθυνόμενες πλευρές (ή τόξα).
- Ένα τόξο (i, j) σε έναν κατευθυνόμενο γράφο έχει δύο άκρα i και j . Η κορυφή i λέγεται ουρά (tail) ενώ η κορυφή j λέγεται κεφαλή (head). Το τόξο (i, j) ξεκινάει από την κορυφή i και κατευθύνεται στην κορυφή j . Το τόξο (i, j) είναι εξερχόμενο της κορυφής i και εισερχόμενο της κορυφής j .
- Έσω βαθμός (indegree) d_i^- .
- Έξωβαθμός (outdegree) d_i^+ .
- Βαθμός (degree) d_i ($d_i = d_i^+ + d_i^-$).

Μη-Κατευθυνόμενοι γράφοι

- *Μη Κατευθυνόμενος γράφος* (undirected graph): ένα μη κενό σύνολο κορυφών V και ένα σύνολο E από μη κατευθυνόμενα ζεύγη κορυφών.
- *Βαθμός* (degree) d_i : το πλήθος των ακμών που προσπίπτουν στην κορυφή.
- *Γράφος με βάρη ή αντισταθμισμένος γράφος*: σε κάθε ακμή του e έχει μια χαρακτηριστική τιμή, $w(e)$ το βάρος.

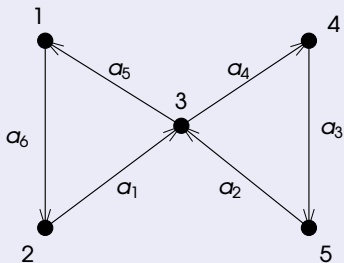
Παράδειγμα 4: Μονοπάτια

- Ένας κατευθυνόμενος γράφος τάξης 6 με 9 κατευθυνόμενες πλευρές
- Μονοπάτι: $\mu = \alpha_1 \alpha_7 \alpha_8 \alpha_9 \alpha_6 \alpha_5 \alpha_8$
- Απλό Μονοπάτι: $\mu = \alpha_1 \alpha_7 \alpha_8 \alpha_9 \alpha_6$
- Στοιχειώδες Μονοπάτι: $\mu = \alpha_1 \alpha_3 \alpha_4 \alpha_5$

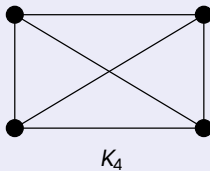
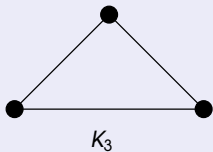
Παράδειγμα 5: Μονοπάτια

- Κύκλος: $\mu = \alpha_6 \alpha_1 \alpha_4 \alpha_3 \alpha_2 \alpha_5 \alpha_6 \alpha_1 \alpha_5$
- Απλός Κύκλος: $\mu = \alpha_6 \alpha_1 \alpha_4 \alpha_3 \alpha_2 \alpha_5$
- Στοιχειώδης Κύκλος: $\mu = \alpha_1 \alpha_5 \alpha_6$

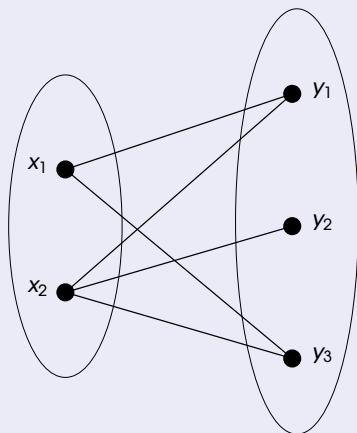

Πλήρεις γράφοι

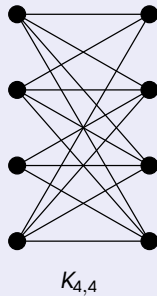
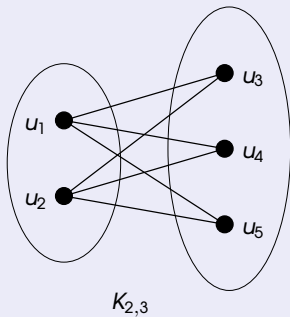
- Κλίκα 3 και Κλίκα 4

Διμερείς γράφοι

Πλήρεις Διμερείς γράφοι

Κανονικοί και επίπεδοι γράφοι

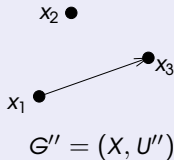
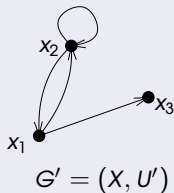
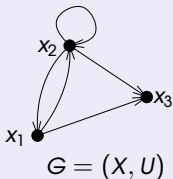
- *Κανονικός Γράφος* ή *κ -κανονικός* ονομάζεται ο γράφος $G = (V, E)$ στον οποίο όλοι οι κόμβοι έχουν τον ίδιο βαθμό κ , δηλ. $\forall v \in V d(v) = \kappa$.
- Ένας γράφος ονομάζεται *επίπεδος* αν μπορούμε να τον σχεδιάσουμε στο επίπεδο, χωρίς τμήση των πλευρών του.

Γράφοι

Υπογράφοι

- G' υπογράφος του G και G'' παράγων υπογράφος του G

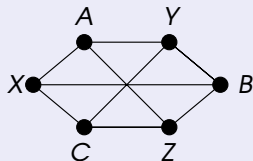
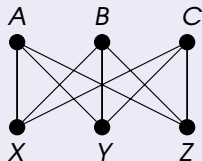

Δέντρα

- Ένας *συνεκτικός* γράφος G είναι *δέντρο* αν και μόνο αν δύο οποιοσδήποτε κορυφές του ενώνονται με ένα μοναδικό μονοπάτι.
- Ένα δέντρο αποτελείται από τη ρίζα $root$, τα φύλλα και τους εσωτερικούς κόμβους.
- *Θεώρημα*
  - ▶ Ο T είναι δέντρο
  - ▶ Ο T είναι *συνδεδεμένος* και δεν έχει κύκλους
  - ▶ Ο T είναι *συνδεδεμένος* και έχει $n - 1$ ακμές
  - ▶ Ο T δεν έχει κύκλους και έχει $n - 1$ ακμές
  - ▶ Αν στον T προστεθεί μία καινούργια ακμή e τότε ο γράφος $T + e$ έχει ακριβώς ένα κύκλο
  - ▶ Οποιαδήποτε διαγραφή ακμής καταστρέφει τη συνεκτικότητα του T

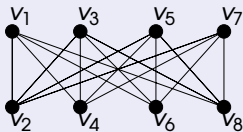
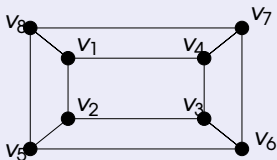
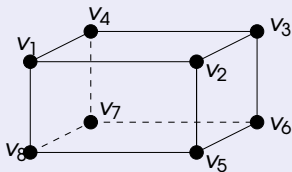
Ισομορφισμός γράφων

- Δύο γράφοι $G_1 = (V_1, E_1)$ και $G_2 = (V_2, E_2)$ λέγονται ισομορφικοί αν υπάρχει μια αμφιμονοσήμαντη αντιστοιχία $f : V_1 \rightarrow V_2$ έτσι ώστε $[f(v_1), f(v_2)] \in E_2 \Leftrightarrow (v_1, v_2) \in E_1$.

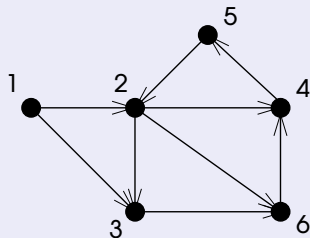
Γράφοι

Ισομορφισμός γράφων

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Γειτνίασης

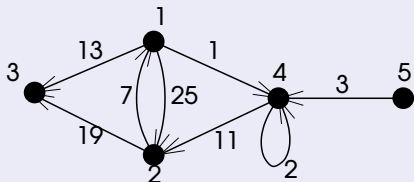
- Ένας κατευθυνόμενος γράφος $G = (X, U)$, $|X| = 6$, $|U| = 9$ και ο πίνακας γειτνίασης M

$$M = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Γειτνίασης

- Ένας γράφος με βάρη και ο πίνακας γειτνίασης M

$$M = \begin{pmatrix} 0 & 25 & 13 & 1 & 0 \\ 7 & 0 & 19 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 11 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 3 & 0 \end{pmatrix}$$

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Γειννίαςης

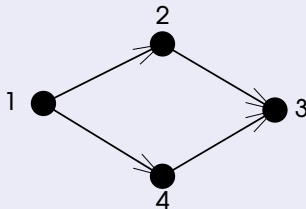
- Έστω για παράδειγμα M^p , η p -ιοστή δύναμη του πίνακα M , τότε το στοιχείο $M^p(i, j)$ είναι ίσο προς τον αριθμό των μονοπατιών του G , μήκους p , των οποίων η αρχή είναι ο κόμβος x_i και το τέλος ο κόμβος x_j .
- Ο πολλαπλασιασμός δύο πινάκων έχει πολυπλοκότητα $\mathcal{O}(n^3)$ ($\mathcal{O}(n^{2.81})$)
- Κάνοντας το πολύ n τέτοιους πολλαπλασιασμούς, η συνολική πολυπλοκότητα του παραπάνω αλγορίθμου είναι $\mathcal{O}(n^4)$.

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Γειτνίασης

- Επειδή $M^2(1, 3) = 2$ υπάρχουν δύο μονοπάτια μήκους 2 μεταξύ των κόμβων 1 και 3.

$$\mathbf{M} = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

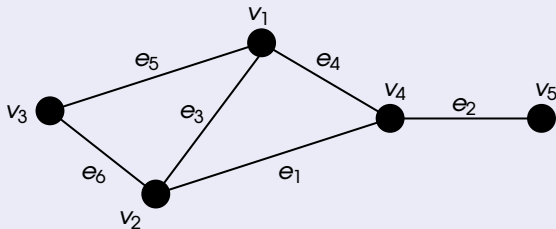
$$\mathbf{M}^2 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Πρόσπτωσης

- Ένας γράφος όπου οι πλευρές του είναι αριθμημένες αυθαίρετα $e_1, e_2, \dots, e_6$

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Πρόσπτωσης

- Ο πίνακας πρόσπτωσης του γράφου είναι:

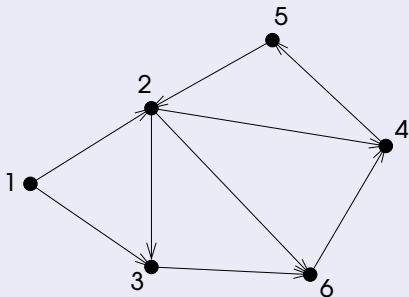
$$\mathbf{B} = \begin{array}{c|cccccc} & e_1 & e_2 & e_3 & e_4 & e_5 & e_6 \\ \hline v_1 & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ v_2 & 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & 1 \\ v_3 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ v_4 & 1 & 1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ v_5 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array}$$

Αποθήκευση Γράφων: Πίνακας Πρόσπτωσης

- Ο πίνακας πρόσπτωσης απαιτεί για την αποθήκευσή του $\mathcal{O}(n \times m)$ bits και δεν είναι τετραγωνικός ή συμμετρικός.
- Στην περίπτωση των απλών γράφων (χωρίς βρόγχους) κάθε στήλη περιέχει δύο άσσους.
- Αν ο γράφος έχει παράλληλες ακμές τότε οι αντίστοιχες στήλες είναι ίδιες ενώ μια γραμμή με μηδενικά υποδηλώνει την ύπαρξη απομονωμένης κορυφής.

Αποθήκευση Γράφων: Λίστες γειτνίασης

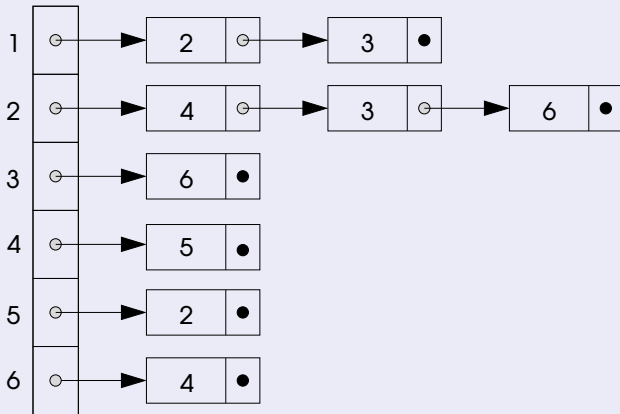
- Ένας κατευθυνόμενος γράφος και ο πίνακας γειτνίασης M :

$$M = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Αποθήκευση Γράφων: Λίστες γειννίαςης

- Λίστα Γειννίαςης με συνδεδεμένες λίστες:

Αποθήκευση Γράφων: Λίστες γεινίασης

- Λίστα Γεινίασης με γραμμικούς πίνακες:

